

F. J. Knottenbelt-Palmboom

de invloed van „thuis”

Allereerst de invloed van Vader.

Ik geloof dat we Vaders taak in de opvoeding meestal te klein zien. Daar doen vaders zelf aan mee, door de opvoeding van de kleine kinderen met een gerust hart aan Moeder over te laten. Vaders denken dat ze er pas later aan te pas komen, als de jongens b.v. groot zijn en zij hun wel eens „goed vertellen zullen waar 't op staat.” Maar, dan zullen ze merken dat dat niet zo vanzelf gaat als er niet altijd een begrijpen en samen leven is geweest. Dan zijn ze innerlijk van elkaar afgeraakt. En hebben grote jongens hem alleen nodig? De dochtertjes toch ook en de kleintjes niet minder! Vader, die sterk en flink is, Vader die alles kan, die naar buiten optreedt en 't gezin onderhoudt. Vader, die een held is in kinderogen — wat 'n invloed moet er van hem uitgaan als hij zich klein en afhankelijk voelt tegenover God. We moeten ons niet wijs maken dat we onze kinderen in deze dingen iets wijs maken kunnen. Zij doorgronden waarom Vader God dient, al worden ze er zich later pas goed van bewust. Of dat is uit behoefte des harten, of het een oprecht begeren is Hem welbehagelijk te zijn, of uit dorre plicht, omdat het zo hoort en goed staat en eenmaal niet anders kan. Een moeten of een mogen.

De onwillekeurige uitingen zijn zeker van 't meeste, het enige belang. B.v.: Vader gaat met zijn kleinen jongen altijd naar Grootmoeder. Later wordt met hem gesproken over de eerbied voor 'n vrouw, een meisje. Dat was goed, dat Vader daar ronduit over spreekt, maar het heeft alleen uitwerking omdat zijn voorbeeld er achter staat. Die jongen heeft dat allang van Vader geleerd, onopzettelijk.

Als Vader het vertellen aan Moeder overlaat, hoe zit hij er dan bij? Met één oog in de krant, met één oog in 't spoorboekje voor de volgende dag? Of doet hij een dutje? Geloof maar, dat ze het merken. B.v. of Vader dat alles heel aardig vindt voor z'n vrouw met de kinderen — wát moet de indruk zijn op opgroeiende kinderen? Dat „het” iets is wat je als groot mens, als man niet meer hebt.

Het is vaak Moeders speciale taak een kind z'n verkeerdheden onder 't oog te brengen, „stokes te steken” voor wat een verkeerde gewoonte of over-

drijving dreigt te worden. Moeder vervalt daardoor zo licht in vermaningen of berispingen, die in de praktijk meer kwaad dan goed doen, verwijderen inplaats van tot inzicht brengen. Door redeneren, nog erger: door dwang wordt de godsdienstige opvoeding alleen maar geschaad. Het geweten van 'n kind wordt niet geraakt, laat staan vertederd, door een boetepredikatie vanaf een geestelijke verhoging uitgesproken, maar wel door droefheid zonder verwijt, door Moeders kunnen-begrijpen van de verleiding of de aanleiding, door haar mee-zichschamen over het kwaad. Met Moeder vlak naast zich, met 't handje in de hare, komt een kind wel los. Tegen openhartigheid is tenslotte niemand op den duur bestand. We mogen nooit het vertrouwen van ons kind forceren, nooit haasten, maar evenmin mogen we tevreden zijn als ons kind niet tot 'n gulle erkentenis komt, eerlijk en grondig berouw heeft. Daarin kunnen we het alleen helpen als we naast hem staan in gevoel van schuld. Dan pas hebben we 't recht te spreken van Gods vergevende liefde en van Christus' overwinning op het kwaad, dan hebben deze „woorden” inhoud en glans en aantrekkingskracht. Wanneer we diep voelen hoe véél God aan ons vergeven heeft en telkens vergeven moet, kunnen we geen moeite hebben ons kind te vergeven, dat zullen we van harte doen, zonder toepasselijk gepraat, we zullen het tonen door 'n nieuw vertrouwen-met-de-daad. Zó alleen kan de onze een afschaduwing zijn van Gods vergeving.

Het is een haast verbijsterende verantwoordelijkheid dat zij God leren zien in de richting die wij uitwijzen. Toch is het zo.

Als wij onze kleine kinderen niet grofweg „verhindere[n]” bij Jezus te komen, dan komen ze al vroeg bij Hem. Zij nemen alles wat wij van Hem vertellen graag aan en maken er diepe ernst mee. Hij roept ze en zij komen, natuurlijk. Ze horen dat ze Hem alles mogen zeggen en ze doen het, natuurlijk. Wij merken met ontroering en dank dat Hij ook ons kind tot Zich getrokken heeft en zegent en iets van Zijn grote liefde in het jonge hartje gelegd heeft. Dat is waarlijk een grote zegen, waarvoor we niet dankbaar genoeg kunnen zijn, daar

mogen we niet klein van denken, er liever een voorbeeld aan nemen naar Jezus' woord.

„Konden ze maar zo blijven“, denken we onwillekeurig bij elke beschamende uiting van kinderlijk vertrouwen op God. Maar — ze blijven geen kinderen, ze worden „grote mensen“, zoals wij; terwijl ze bezig zijn, dat te worden beleven zij en wij hun beruchte „moeilijke“ jaren. Ze veranderen uiterlijk en innerlijk vaak tot onherkenbaar-wordens toe. Ze verliezen het vertrouwelijke, aanhankelijke, de open heldere blik misschien, ze weten geen raad met zichzelf en hun ouders al evenmin met hen. Hun opvoeding lijkt wel volkomen mislukt, ook en vooral de godsdienstige. En dat was toch echt en oprecht. . . . Wat is er over van de invloed van 't gezin? Die is helemaal zoek, ieder vreemde lijkt meer vat op hen te hebben dan Vader of Moeder. En zo'n lastige jongen, zo'n onhandelbaar meis'e wordt een poos uit huis gestuurd, of wanneer dit niet mogelijk is worden ze thuis al zuchtend „verdragen“, terwijl Moeder zich beklagt om de „onaardigheid“ en alle verdere ongewenste eigenschappen die zich plotseling vertonen en die de stemming thuis volkomen bederven. D o m m e „grote mensen“ die we zijn!

De opvoeding mislukt?

Die is niet „af“ zoals onze eigen opvoeding blijkbaar niet voltooid is, vooral de godsdienstige niet, want we hebben nog veel te leren van en met onze kinderen. De invloed van het gezinsleven verloren? Het komt nu juist meer dan ooit aan op die invloed, die sfeer van vertrouwen en begripen. Die bederven we zelf minstens zo erg met onze verantwoordiging als ons kind met z'n „onaardigheid“. De kindertijd is voorbij, maar het beste ervan blijft, kan behouden worden tenminste. Ouders, die het vertrouwen van hun jonge kinderen verspeelden zullen het in deze jaren niet licht winnen, maar wie het toen bezaten, moeten het zich ook verder waardig tonen.

We moeten blijven „meegroeien“ in ons spreken en denken en in liefde dezelfde blijven, zonder ergernis, al gebeuren er „ergerlijke“ dingen.

Maar zo licht doen we juist andersom.

Vroeger gebeurden er ook wel vervelende dingen, we hadden soms de ene schrik na de andere, en dan deden we weleens boos, maar diep van binnen bleef het dankbare geluksgevoel. Die bengels, ze waren wel lastig, maar toch ook zo schattig.

Tegenover opgroeiende kinderen zijn we heel anders, er is immers niets „schattigs“ meer aan, we zijn innerlijk verstoord op ze om hun onhebbelijkheden, maar we beheersen ons nog, we doen nog lief en geduldig en verbeelden ons dat wij precies dezelfde gebleven zijn. Maar dat voelen ze wel, dat bederft alles.

Het is veel makkelijker om geduld te hebben met andermans kinderen op die leeftijd, om hun grieven aan te horen, om de klippen te ontdekken waarop zij vast zitten en eens van hart tot hart met hen te praten. Er is ook niets tegen om dat te doen, vooral als we daardoor onze schuld tegenover 't eigen kind beter leren zien. Dat zal ons geduldig en nederig maken en alle verwijt doen verstommen. De godsdienstige opvoeding zal misschien een tijdlang alleen bestaan in ons blijven-bidden voor hen. Dat is er trouwens altijd de grond van geweest als 't goed was. Maar wie met heel z'n hart blijft bidden, voelt z'n draagkracht groeien inplaats van verslappen.

Dan krijgen we ook weer hoop. Ons „geduld“ verliest het slachtofferachtig element en wordt meer sportief. We gaan de toestand wat meer overzien en krijgen weer plezier in ons veulen met z'n rare sprongen. Dat voelt het veulen wel, daar heeft het misschien op gewacht om weer terug te keren.

Want die moeilijke jaren doorleeft ons kind ook niet voor z'n plezier of om ons te hinderen. Het lijdt er zelf onder. Hoe minder waardering het verdient, hoe meer het juist hunkert naar hartelijkheid en vooral naar vertrouwen. Hoe meer critiek het verdient en ook wel verwacht, des te meer heeft het behoefte aan vrolijkheid.

Eén gracie, een ouderwets gulle lachbui en — ons grote kind is niet eenzaam meer.

Ik bedoel niet dat het zo makkelijk is, dat kan het soms plotseling zijn, doch over 't geheel zijn de moeiten van de kindertijd inderdaad kinderspel bij die van deze leeftijd, maar de invloed van thuis als een zegen te behouden is toch zeker alle moeite waard!

'n bruikussen

Ol' Neeltje wis altied alles. D'r kon niks wezen, of zai stak d'r heur spitse neus ien en den kon ze d'r over proaten, da' j' hoast zollen denken: Zai het d'r verstand van.

Moar ainmaal is 't ol' d'r ienlopen en 't haile loug het d'r lol van had.

D'r was 'n neie doornie kommen en tou mossen olderlingen en dioaks en heur frauwluu doar ais op versite, dat is ja vanzuls. Frauwen kwammen 's noamid-dags al en manluu zollen heur den 's oavends weer ophoalen. Tou ze bie doornie kwammen, dee maid heur deur open en tou gingen ze gang deur noar koamer. Neeltje vanzuls veurop.

Moar tou ston 't ol' toch roar te kieken. Veur elke stoul lag d'r 'n soortige kussen op grond.

't Is 'n dingerais, woar ie vouten op mouten zetten, ienploats van op 'n stoof. Onwieze moud is dat heur. Geef mie den moar 'n stoof mit 'n dikke schiendert d'r ien.

Ja, wat ik joe nou vertel is al hail wat joaren leden, heur. Nou waiten ze bie ons op 't dörp ook wel van voutenbankjes en zo, moar tou nog nait.

Nou mos ie ol' Neeltje ais zain hebben. Spitse neus stook ze ien lucht. 't Ol' docht: wä 's d'at? Heb 'k ja nog nooit zain. O, 'k wait 't al. Zeker weer zo'n neie moud oet stad. Leggen ze kussens op vlouer ienploats van op stoul. En 't ol' dee 'n greep, pakte 't dingerais van vlouer, legde 't boven op heur stoul en wol d'r op goan zitten. Moar dat vil heur nait mit. Dat was zo'n hoge zit, dat ze d'r nait goud bie kon, bie-noame, omdat ze moar 'n lutje wief was.

„Nee,“ zee ze beschoamd, „dat gait nait. En ik docht, dat 'n bruikussen was.“

Wat is d'r tou lacht worren. Mevrauw dee moar net, of ze niks zag. Ze schoof Neeltje 't dingerais onder vouten en tou wissan ander frauwluu ook, hou ze d'r mit an mossen. Moar Neeltje het d'r loacter hail wat over mouten heuren.

(Gronings dialect).

